

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad:	20 Ebrill 2021
Pwnc:	Adroddiad Caffael Llesiant yng Nghymru, a gomisiynwyd gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yng Nghymru - Ymateb Cyngor Sir Ynys Môn
Pennaeth Gwasanaeth:	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 01248 752601 MarcJones@ynysmon.gov.uk
Awdur yr Adroddiad:	Gethin Morgan Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglen a Pherfformiad 01248 752111 GethinMorgan@ynysmon.gov.uk
<p>Natur a Rheswm dros Adrodd:</p> <p>Mae'r Adroddiad Caffael Llesiant yng Nghymru a gyhoeddwyd gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ym mis Chwefror 2021 yn amlinellu i ba raddau y mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn llywio penderfyniadau comisiynu a chaffael ar draws pob un o'r 44 corff cyhoeddus yng Nghymru.</p> <p>Mae hefyd yn darparu cyfres o argymhellion y mae'n ofynnol i Gyngor Sir Ynys Môn eu hystyried.</p> <p>Mae'r adroddiad hwn a'r papurau cysylltiedig yn dangos yr ystyriaeth hon ac yn amlinellu sut mae'r Cyngor Sir yn disgwyl gweithredu'r argymhellion hynny dros gyfnod penodol o amser.</p>	

Cyflwyniad

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru (2015) (y cyfeirir ati yma fel 'y Ddeddf') yn rhoi cyfle i'r sector cyhoeddus drawsnewid y ffordd y mae caffael yn cael ei gynllunio a'i gyflawni yng Nghymru. Trwy symud o ddull sy'n cael ei yrru gan broses tuag at ddull sy'n seiliedig ar ganlyniadau, cynigir y gallwn sicrhau bod y £6.3 biliwn a werir yn flynyddol gan y sector cyhoeddus yng Nghymru yn sicrhau'r canlyniadau gorau ar draws pob un o'r pedair elfen llesiant (economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol, a diwylliannol) ar gyfer cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Mae caffael yn un o'r saith maes corfforaethol ar gyfer newid yng nghanllawiau statudol y Ddeddf (Pwrpas a Rennir: Dyfodol a Rennir, SPSF 1: Canllawiau Craidd) a rhaid iddo fod yn faes ffocws allweddol i gyrff cyhoeddus wrth gyflawni eu rhwymedigaethau o dan y Ddeddf, gan gynnwys gosod amcanion llesiant a chymryd pob cam rhesymol i'w cyflawni.

Os derbynnir (fel y dylai gael ei dderbyn oherwydd iddo gael ei nodi yn y canllawiau statudol) bod y ffordd y mae adnoddau'n cael eu gwario trwy gaffael yn gam rhesymol, yna dylai strategaeth gaffael cyrff cyhoeddus nodi'n glir sut y maent yn caffael mewn ffordd sy'n eu helpu i gyflawni eu hamcanion llesiant sefydliadol ac yn cyfrannu felly at y saith nod llesiant cenedlaethol. Dylai hefyd ddangos aliniad clir â'r pedair elfen llesiant (diwylliannol, economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol) a sut maent wedi gweithredu'r pum ffordd o weithio a nodir yn y Ddeddf, sef cynllunio ar gyfer y tymor hir, atal, integreiddio, cydweithio a chynnwys. Dylid adrodd ar hyn trwy'r canlyniadau a gyflawnir.

Gan weithio mewn partneriaeth â Phrifysgol Caerdydd, mae Swyddfa Cenedlaethau'r Dyfodol wedi cwblhau ymchwiliad i sefydlu i ba raddau y mae'r Ddeddf yn llywio penderfyniadau comisiynu a chaffael ar draws pob un o'r 44 corff cyhoeddus yng Nghymru.

Mae'r adroddiad a gynhyrchwyd <https://www.futuregenerations.wales/wp-content/uploads/2021/02/ENG-Section-20-Procurement-Review.pdf> yn amlinellu'r canfyddiadau ac mae'r cynllun gweithredu atodedig (Atodiad 1) yn dangos sut y bydd Ynys Môn yn cymryd camau yn unol â hynny.

Argymhelliad

1. Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi canfyddiadau'r adroddiad <https://www.futuregenerations.wales/wp-content/uploads/2021/02/ENG-Section-20-Procurement-Review.pdf>
2. Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cymeradwyo ymateb y Cyngor i'r argymhellion perthnasol a gyhoeddwyd.

ATODIAD 1 – CAFFAEL LLESIANT YNG NGHYMRU – CYNLLUN GWEITHREDU AR GYFER ADRODDIAD A GOMISIYNWYD GAN GOMISIYNYDD CENEDLAETHAU'R DYFODOL CYMRU

ARGYMHELLIAD	YMATEB CYNGOR SIR YNYS MÔN	DYDDIAD TARGED AR GYFER GWEITHREDU
ARGYMHELLION AR GYFER LLYWODRAETH CYMRU		
<p>Dylai Llywodraeth Cymru sefydlu Canolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael i wella cydgysylltu a chydweithio ac i ddarparu cefnogaeth ymarferol i gyrrff cyhoeddus wrth iddynt arfer eu swyddogaethau caffael, yn benodol mewn perthynas â'r Ddeddf. Byddai datblygu'r Ganolfan Ragoriaeth hon yn gofyn am newid ac adolygiad cynhwysfawr o'r dirwedd gaffael bresennol (strwythurau, rhwydweithiau, partneriaethau a mentrau) a byddai angen sicrhau adnoddau i adeiladu capasiti ac i gynorthwyo gyda'r gweithredu.</p>	<p>Bydd y Cyngor yn ymateb i unrhyw ymgynghoriad / cais am wybodaeth gan Lywodraeth Cymru wrth iddynt sefydlu'r Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael.</p> <p>Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i ymateb i unrhyw ddiwygiad a gynigir gan y Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael.</p>	<p>Dyddiad gweithredu i'w bennu gan Lywodraeth Cymru</p>
<p>Dylai'r Rhaglen Lywodraethu newydd nodi'n glir sut y bydd Llywodraeth Cymru yn darparu arweinyddiaeth strategol ac ymrwymiad i gefnogi a chyflawni canlyniadau ehangach o ran caffael, gan ddefnyddio iaith sy'n gyson â'r Ddeddf.</p>	<p>Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i ymateb er mwyn cyflawni'r canlyniadau caffael ehangach a bennir gan Lywodraeth Cymru</p>	<p>Dyddiad gweithredu i'w bennu gan Lywodraeth Cymru</p>
<p>Dylai Datganiad Polisi Caffael newydd Llywodraeth Cymru ddangos yn glir sut y bydd yn cefnogi cyrrff cyhoeddus i gyflawni dyheadau'r Ddeddf ym maes caffael y sector cyhoeddus yng Nghymru. Dylai'r Datganiad hwn, ynghyd â'r cynnydd o ran cyflawni'r ymrwymadau, gael eu hadolygu'n flynyddol.</p>	<p>Bydd y Cyngor yn manteisio ar unrhyw gefnogaeth a ddarperir gan Lywodraeth Cymru sy'n caniatáu i'r Cyngor gyflawni dyheadau'r Ddeddf yn well</p>	<p>Dyddiad gweithredu i'w bennu gan Lywodraeth Cymru</p>

ATODIAD 1 – CAFFAEL LLESIANT YNG NGHYMRU – CYNLLUN GWEITHREDU AR GYFER ADRODDIAD A GOMISIYNWYD GAN GOMISIYNYDD CENEDLAETHAU'R DYFODOL CYMRU

ARGYMHELLIAD	YMATEB CYNGOR SIR YNYS MÔN	DYDDIAD TARGED AR GYFER GWEITHREDU
<p>Dylai Llywodraeth Cymru ailedrych ar yr holl fframweithiau caffael cenedlaethol (ac ystyried eu diwygio) i sicrhau eu bod yn cyd-fynd â'r saith nod llesiant cenedlaethol ac yn cyfrannu atynt, a gweithredu'r pum ffordd o weithio a nodir yn y Ddeddf.</p>	<p>Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn defnyddio fframweithiau caffael cenedlaethol lle maent yn berthnasol ac o fudd i'r Cyngor.</p> <p>Byddwn yn asesu'r newidiadau a wneir i'r fframweithiau caffael cenedlaethol pan gyfyd yr angen i ddefnyddio fframwaith i sicrhau bod unrhyw newidiadau a wneir yn gyson â Strategaeth Gaffael y Cyngor.</p>	<p>Fel a phan ddefnyddir fframweithiau caffael cenedlaethol</p>
<p>Dylai Llywodraeth Cymru adolygu'r holl ganllawiau a phecynnau cymorth sydd ar waith ar hyn o bryd i gefnogi caffael cynaliadwy a mesur / monitro buddion cymunedol a / neu werth cymdeithasol, a chyhoeddi cynllun clir yn amlinellu sut y bydd y rhain yn cael eu diwygio / cydgrynhoi er mwyn sicrhau cysondeb yn y modd y mae cyrff cyhoeddus yn adrodd ar y canlyniadau llesiant a gyflawnir .</p>	<p>Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn asesu'r angen am system Caffael / Rheoli Contractau gwell i alluogi'r Cyngor i fesur, monitro ac adrodd ar fuddion cymunedol a gwerth cymdeithasol. Nod y system newydd hefyd yw y bydd yn ymgorffori'r Fframwaith Themâu, Canlyniadau a Mesurau fel y gall y Cyngor fesur ac adrodd ar werth cymdeithasol.</p> <p>Bydd yr asesiad o bob system yn ystyried a ellir ei haddasu'n hawdd i gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau a wnaed gan Lywodraeth Cymru mewn ymateb i'r argymhelliad hwn</p>	<p>Yn dibynnu ar gyhoeddi canllawiau a phecynnau cymorth diwygiedig gan Lywodraeth Cymru</p>
<p>Er mwyn cwrdd â thargedau allyriadau carbon dylai'r holl gyrff cyhoeddus nodi'n glir sut y maent wedi ystyried effaith carbon eu penderfyniadau caffael ac, yn achos contractau adeiladu neu seilwaith, dylent ei gwneud yn ofynnol i gynlluniau fod yn sero net a / neu'n garbon niwtral.</p>	<p>Mae gwaith wedi cychwyn ar raglen waith i symud y Cyngor tuag at fod yn garbon niwtral. Mae £50k wedi'i neilltuo yng nghyllideb refeniw 2021/22 i ddechrau'r rhaglen.</p> <p>Bydd gwaith pellach yn cael ei wneud yn ystod 2021/22 i nodi sut y cyflawnir hyn gyda'r nod y bydd y Cyngor newydd yn cymeradwyo'r cynllun yn dilyn yr etholiadau ym mis Mai 2022.</p>	<p>Rhagfyr 2022</p>

ATODIAD 1 – CAFFAEL LLESIANT YNG NGHYMRU – CYNLLUN GWEITHREDU AR GYFER ADRODDIAD A GOMISIYNWYD GAN GOMISIYNYDD CENEDLAETHAU'R DYFODOL CYMRU

ARGYMHELLIAD	YMATEB CYNGOR SIR YNYS MÔN	DYDDIAD TARGED AR GYFER GWEITHREDU
<p>Dylai'r Ganolfan Ragoriaeth I adolygu a diwygio strwythurau ar gyfer atebolrwydd cenedlaethol a sefydlu mecanwaith priodol i graffu ar y cynnydd wrth weithredu. Dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn flynyddol ar sut mae gwariant cyhoeddus cenedlaethol yn cyfrannu at y nodau llesiant cenedlaethol. Yn ogystal, dylai eu hadroddiad blynyddol (ar gynnydd gyda'r Ddeddf) nodi'n glir sut mae eu holl wariant caffael a'u gwariant grant eu hunain yn cyfrannu at gyflawni eu hamcanion llesiant ac at y saith nod llesiant cenedlaethol.</p>	<p>Mae hwn yn amlwg yn argymhelliad i Lywodraeth Cymru ond bydd raid ymgorffori gwybodaeth gan y Cyngor yn yr adroddiad.</p> <p>Dylai gweithredu system Caffael / Rheoli Contractau ganiatáu i'r Cyngor ddarparu'r wybodaeth angenrheidiol</p>	<p>Dyddiad gweithredu i'w bennu gan y Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael</p>
<p>Dylai'r Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael ddatblygu mecanwaith neu gyfrwng i gynorthwyo cyrff cyhoeddus i fonitro ac adrodd yn gyson ar y Ddeddf (gan adeiladu o bosib ar y gwaith sy'n cael ei wneud ar werth cymdeithasol a'r fframwaith Themau, Canlyniadau a Mesurau newydd) gan ddangos sut mae eu gwariant ar gaffael yn cwrdd â'r amcanion a'r nodau llesiant</p>	<p>Bydd y Cyngor yn manteisio ar unrhyw fecanweithiau neu offer a ddaw ar gael sy'n caniatáu i'r Cyngor fonitro'n well i ba raddau y bydd yn cydymffurfio â gofynion y Ddeddf</p>	<p>Dyddiad gweithredu i'w bennu gan y Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael</p>
<p>Dylai Llywodraeth Cymru fonitro'r cynnydd a wneir gan gyrff cyhoeddus yng Nghymru. Rhaid adrodd ar hyn yn yr adroddiadau blynyddol ar gyflawni eu hamcanion llesiant gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â'r canlyniadau cyffredinol a gyflawnir ledled Cymru a chan gyrff cyhoeddus unigol.</p>	<p>Mae hwn yn amlwg yn argymhelliad i Lywodraeth Cymru ond bydd yn rhaid ymgorffori gwybodaeth gan y Cyngor yn yr adroddiad.</p> <p>Dylai gweithredu system Caffael / Rheoli Contractau ganiatáu i'r Cyngor ddarparu'r wybodaeth angenrheidiol.</p>	<p>Dyddiad gweithredu i'w bennu gan y Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael</p>
<p>ARGYMHELLION AR GYFER CYRFF CYHOEDDUS, GAN GYNNWYS LLYWODRAETH CYMRU</p>		

ATODIAD 1 – CAFFAEL LLESIANT YNG NGHYMRU – CYNLLUN GWEITHREDU AR GYFER ADRODDIAD A GOMISIYNWYD GAN GOMISIYNYDD CENEDLAETHAU'R DYFODOL CYMRU

ARGYMHELLIAD	YMATEB CYNGOR SIR YNYS MÔN	DYDDIAD TARGED AR GYFER GWEITHREDU
<p>Dylai swyddogion uwch arweinyddiaeth adolygu eu dull a'u gweithgareddau caffael i nodi cyfleoedd i uchafu effaith gymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol y penderfyniadau gwariant, gan osod camau clir sy'n dangos sut mae caffael yn cefnogi cyflawni eu hamcanion llesiant sefydliadol.</p>	<p>Bydd gweithredu system Caffael / Rheoli Contractau newydd ynghyd â gwaith adolygu arall a fydd yn cael ei wneud gan y Tîm Caffael yn darparu gwaelodlin i'r Cyngor mewn perthynas â'i ddull caffael.</p> <p>Yna bydd y wybodaeth hon yn bwydo i mewn i Strategaeth Gaffael ddiwygiedig a fydd yn cael ei datblygu i gyd-fynd â Chynllun Corfforaethol y Cyngor am y 5 mlynedd yn dilyn yr etholiad ym mis Mai 2022.</p> <p>Bydd y Strategaeth Gaffael ddiwygiedig yn ystyried y pwyntiau a godwyd yn yr argymhelliad.</p>	<p>Rhagfyr 2022</p>
<p>Unwaith y bydd mecanwaith neu offeryn yn cael ei ddatblygu a'i fabwysiadu gan Lywodraeth Cymru (fel yr argymhellir uchod), dylai pob corff cyhoeddus fod yn ei ddefnyddio i fonitro ac adrodd yn glir ar ei weithgareddau, mewn ymarferion caffael unigol ac yn gyffredinol, a sut mae eu gwariant ar gaffael yn cwrdd â'u nodau ac amcanion llesiant..</p> <p>Rhaid adrodd ar hyn yn yr adroddiadau blynyddol ar gyflawni eu hamcanion llesiant</p> <p>Er mwyn osgoi dryswch iaith ac i sicrhau bod cysylltiad â gofynion statudol y Ddeddf dylid diwygio'r derminoleg i adlewyrchu iaith y Ddeddf.</p>	<p>Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i roi'r argymhelliad ar waith unwaith y bydd Llywodraeth Cymru wedi gorffen eu hadolygiad ac wedi nodi'r gofynion adrodd ar gyfer awdurdodau lleol</p>	<p>Dyddiad gweithredu i'w bennu gan Lywodraeth Cymru</p>

ATODIAD 1 – CAFFAEL LLESIANT YNG NGHYMRU – CYNLLUN GWEITHREDU AR GYFER ADRODDIAD A GOMISIYNWYD GAN GOMISIYNYDD CENEDLAETHAU'R DYFODOL CYMRU

ARGYMHELLIAD	YMATEB CYNGOR SIR YNYS MÔN	DYDDIAD TARGED AR GYFER GWEITHREDU
<p>Bydd y Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru yn gweithredu fel porth canolog i gefnogi cydweithio a gweithredu traws-sector. Mewn cydweithrediad ag eraill dylai Llywodraeth Cymru adolygu grwpiau a rhwydweithiau i gydlynu gweithgaredd yn well ar draws llywodraeth leol, iechyd, Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a rhanbarthau, ynghyd â'r trydydd sector a'r sector preifat.</p>	<p>Bydd y Cyngor yn manteisio ar unrhyw gefnogaeth a ddaw ar gael gan y Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael</p>	<p>Dyddiad gweithredu i'w bennu gan y Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Caffael</p>
<p>Dylai Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus flaenoriaethu sut y gallant gydweithio a defnyddio gwariant i sicrhau'r gwerth cymdeithasol mwyaf, cyfrannu at eu hamcanion llesiant, a gwella llesiant ar lefel leol.</p>	<p>Bydd y Cyngor yn cyfrannu at waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wrth roi'r argymhelliad hwn ar waith</p>	<p>Dyddiad gweithredu i'w bennu gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus</p>